

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ
PROJESİ)

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

DRAMA ÇALIŞMALARI

ANKARA 2006

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. DRAMA	3
1.1. Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünce	3
1.1.1. Yaratıcılık	3
1.1.2. Yaratıcı Düşünce	4
1.3. Yaratıcılığın Gelişmesi	5
1.1.4. Yaratıcılığın Gelişimini Engelleyen Faktörler	6
1.2. Dramanın Tanımı	8
1.3. Dramanın Önemi	8
1.4. Dramanın Özellikleri	9
1.5. Dramanın Yararları	10
UYGULAMA FAALİYETİ	12
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	14
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	16
2. DRAMA LİDERİNİN ROLÜ	16
2.1. Dramada Liderin Tanımı	17
2.2. Yaratıcılığın Gelişiminde Yetişkinlerin ve Eğitimcilerin Rolü	17
2.2.1. Yaratıcılığın Gelişiminde Yetişkinlerin Rolü	17
2.2.2. Yaratıcılığın Gelişiminde Eğitimcilerin Rolü	18
2.3. Drama ile İlgili Temel Kavramlar	19
2.3.1. Yaratıcı Drama	19
2.3.2. Eğitsel Drama	20
2.3.3. Drama	21
2.4. Eğitimde Drama	23
2.4.1. Eylem	24
2.4.2. Edim	24
2.4.3. Oyun	24
2.4.4. İletişim	25
2.4.5. Etkileşim	26
UYGULAMA FAALİYETİ	27
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	29
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	31
3. DRAMADA EĞİTİM ORTAMI HAZIRLAMA	31
3.1. Fiziki Ortamın Tespiti	31
3.2. Fiziki Ortamın Donanımı	31
3.2.1. Erken Çocukluk Eğitim Kurumlarında Donanım	31
3.2.2. Drama Salonlarında Donanım	32
3.2.3. Drama Çalışmalarında Kullanılan Araç-Gereçler	32
3.2.3.3. Kuklalar	35
UYGULAMA FAALİYETİ	37
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	39
MODÜL DEĞERLENDİRME	40
A. ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	40
CEVAP ANAHTARLARI	42
KAYNAKÇA	44

AÇIKLAMALAR

MODÜLÜN KODU	212MGS025
ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL/MESLEK	Erken Çocukluk Öğretmen Yard. Özel Eğitim Öğretmen Yard.
MODÜLÜN ADI	Drama Çalışmaları
MODÜLÜN TANIMI	Yaratıcılık, yaratıcı düşünce, yaratıcı düşüncenin gelişimi, yaratıcılığın gelişimini engelleyen faktörlerin, yaratıcılığın gelişmesinde eğitimcinin ve yetişkinlerin rolünün, drama ile ilgili kavramların, eğitimde dramanın, dramanın öneminin, özelliklerinin, yaratıcı dramanın yararlarının, yaratıcı drama lideri ve rolünün, dramada eğitim ortamı hazırlamanın tanıtıldığı, öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Bu modülde ön koşul yoktur
YETERLİK	Drama çalışmalarını kavramak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç: Öğrenci bu modül ile uygun ortam sağlandığında drama çalışmalarını kavrayabilecektir. Amaçlar: <ul style="list-style-type: none">➤ Drama ile ilgili temel kavramları öğrenmeye ilişkin etkinlik hazırlayabileceksiniz.➤ Yaratıcılığın gelişiminde yetişkinlerin ve eğitimcilerin rolünü öğrenmeye ilişkin etkinlik hazırlayabileceksiniz.➤ Drama uygulamaları için uygun eğitim ortamları hazırlayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf drama odası, atölye ortamı, erken çocukluk eğitim kurumları Donanım: Tepegöz, kamera, TV, müzik CD' leri, CD çalar, VCD
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendirebileceksiniz. Öğretmen modül sonunda size ölçme aracı (çoktan seçmeli, doğru yanlış uygulama değerlendirme vb.) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili öğrenci,

İnsanın kendi kişiliğini tanıması, gereksinimlerini bilmesi, problemlerini çözebilmesi, temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesine yardımcıdır.

İnsanlar, yaşamları süresince karşılaştıkları sorunlara çözümler üretebilmeyi, kendi yaşam biçimlerine uygun doğru hedefler seçebilmeyi, mutlu bir yaşam sürdürebilmeyi isterler. Bunları gerçekleştirebilmek için insanın kendini tanıması çok önemlidir.

Kendi kişilik özelliklerini bilen, gereksinimlerini yaşantısına uygun doğru aktivitelerle karşılayabilen, problemlerini doğru yöntem ve tekniklerle çözebilen, kendisini yenileyebilen ve geliştirebilen kişiler, seçtikleri meslek dalında verimli çalışmalar yapabilirler. Drama çalışmaları ve uygulamaları kişilerin bu beklentilerine yanıt verebilir.

Erken çocukluk eğitim kurumlarında kullanılan drama çalışmalarının amaçları doğrultusunda gerekli yeterlikleri kazanmanız için bu öğrenme faaliyetini hazırlamış bulunuyoruz.

Öğrenme faaliyetimizin birinci kısmında dramanın tanımını, önemini, yararlarını; ikinci kısmında dramada liderin rolünü, yaratıcılığın gelişiminde yetişkinlerin ve eğitimcilerin rolünü, drama çalışmalarında eğitim ortamı hazırlama konularını ele aldık.

Hazırlanan öğrenme faaliyetlerinin sonunda drama çalışmalarını tanıyarak gerekli ön hazırlıklarınızı yapabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyetle, uygun ortam sağlandığında drama ile ilgili temel kavramları öğrenmeye ilişkin etkinlikler hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Farklı alanlarda (tıp, teknoloji, tarih, psikoloji vb) yaratıcı ürünler ve fikirler ortaya çıkarmış kişileri araştırınız. Rapor hazırlayarak yaratıcı kişilerdeki ortak özellikleri sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Erken çocukluk eğitim kurumları, drama eğitim merkezleri, dernek gibi yerlere giderek etkinliklerde kullanılan kukla, aksesuar, etkinlik köşeleri, maske, kostüm vb. araç-gereçleri inceleyerek fotoğraflarını çekerek dosyalayınız. Edindiğiniz bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. DRAMA

1.1. Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünce

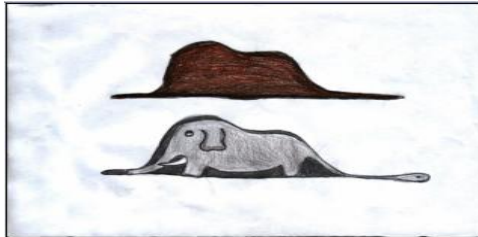
1.1.1. Yaratıcılık

Genel anlamda geniş bir tanım olarak bilinen şeylerden yepyeni bir şeyler bulup çıkarmak, yeni özgün bileşimlere vararak birtakım sorunlara yeni çözüm yolları bulmak demektir.

Yaratıcılık bir diğer tanımla ana yoldan ayrılma, deneylere açık olma, kalıplardan kurtulma olarak adlandırılabilir.

Yaratıcılık gizli yani açığa çıkmamış, potansiyel bir güçtür.

Yaratıcılık var olan birçok durumdan yeni ve özgün ifade biçimleri değişik düşüncelere ulaşabilme, farklı yorumlar getirebilme, sorulara herkesten farklı çözüm yolları bulabilme ve önerebilme, başkaları ile benzeşmeyen sonuçlar çıkarabilme yetisidir.

Şekil 1.1: Yaratıcılık bilinen şeylerden yepyeni bir şeyler bulup çıkarmaktır

1.1.2. Yaratıcı Düşünce

Yaratıcılık doğuştan getirilen bir özelliktir. Her insanda az ya da çok bu yeti ve yetenek vardır. Alışılmamış düşünce biçimi yaratıcı düşünce olarak adlandırılabilir.

Alışkanlıklarla oluşan düşünce yapısında ezberciliğe yönelme kaçınılmaz olabilir. Bu düşünce yapısındaki kişiler yaptıkları işlerde bilindik yolları kullanarak sonuca ulaşırlar. Var olan bilgilerden yararlanarak, izlenen yollarla problem çözerler.

Alışla gelmemiş düşünce biçiminde ise bunun tam tersi uygulanır. Bu düşünce yapısındaki kişiler ise yaptıkları işlerde asla ellerindeki bilgiyle yetinmezler, bilindik yolları kullanmanın yanında değişik yollar izleyerek sonuca ulaşmaya çalışırlar. Burada amaç birden fazla yanıt bulmaya çalışmak, problemlere farklı çözümler üretmek demektir.

Her yapılan işlem sırasında kalıpcı düşünceden uzak, kendine özgü yeni yapılanmaları kendine özgü yöntemler geliştirerek bulur.

Yaratıcı düşünce için yalnızca sanat ya da müzik alanlarını düşünmek ölçüt değildir. Yaratıcı düşünce beş duyunun ve zekânın bileşiminden oluşur. İnsan yaşamındaki tecrübeler, çocukluktan başlamak üzere oynanan oyunlar yaratıcı düşüncenin her yerde karşılaşılabilecek bir süreç olduğunu gösterir.

Fotoğraf 1.1: Her insan az ya da çok yaratıcılık yetisine sahiptir

Çocuğun algı, duygu, bilinç, esneklik, sezgi, yenilikleri görebilme, akıcı düşünce, kavrama yeteneği gibi kavramlarla yaratıcı düşünceyi oluşturabilmesi bir süreç içinde gerçekleşir.

Bu süreçte yaratıcı düşüncüyü oluşturan en önemli iki kavram ise derin ve keskin duyarlılık, açık ve güçlü algılamadır.

Yaşanan yaratıcı düşünce sürecinde sosyal hayata uyum sağlama çok önemli bir yer tutar.

Modernleşen dünyamızda birçok yenilik ve değişim yaşanmaktadır. Çocukların bu değişime uyum sağlamaları ve hazırlanmaları gerekmektedir. Bu durumda kullanılarak en mantıklı yol çocukları öğrenmeyi öğrenmeye yönlendirmek olacaktır.

Çocuklara yaratıcı düşüncenin benimsetilmesi bu alanda beceriler kazandırılmasına yönelik verilen eğitim onların zekâ ve duygu gelişimlerine katkıda bulunur. İlgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlar, kendini en iyi şekilde ifade edebilir ve kişiliğini ortaya koyabilir.

1.3. Yaratıcılığın Gelişmesi

Çocukta yaratıcılığın gelişmesi onun yaşantısında çok önemli bir yer tutar, aynı zamanda diğer gelişim alanlarından da farklıdır.

Bireye yaratıcı düşüncüyü kazandıran beceriler göstermesine fırsatlar tanınması, ana-babaların ve eğitimcilerin çocuklarının yaş ve gelişim düzeylerini ve düşünce yapılarını bilmeleri ile mümkündür.

Oyunla başlayan yaratıcı düşünce oyuncaklar, dil gelişimine uygun etkinliklerle daha da belirgin hale gelir. Oyunlar aracılığı ile gözlemediği her rolü deneyebilir. Algıladığı, çağrışımlarla bulduğu simgeleri ve birçok imgeyi oyunlarda kullanır. Küçük yaşlarda başlayarak aldığı, çağrışım ve bellek yoluyla oluşturduğu imgeler on üç yaşına doğru en yüksek noktaya ulaşır. Bu, yaratıcı düşünce için en verimli dönemdir. Bu durumun erken oluşmasında çevresel faktörlerin ve eğitimin rolü büyüktür.

Şekil 1.2 :Çocuklar algıladığı, çağrışımlarla bulduğu simgeleri ve birçok imgeyi oyunlarda kullanır

Anne-babalar ve eğitimciler bilinçli davranarak çocuklar için onların yaratıcılıklarına katkıda bulunacak olumlu çevre olanakları sağlamalıdır.

Küçük yaş çocukları için seçilen oyuncakların seçiminde;

- Zihinsel etkinlikleri açısından çok yönlü, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve çocuğun cinsiyetine uygun, yetenekleri destekleyici, herkes tarafından kullanılabilen,
- Farklı etkinliklerde farklı biçimlerde kullanılabilen,
- Güvenli, sağlam, dayanıklı ilgi çekici olmasına dikkat etmeleri gerekir.

Yaratıcılığın gelişiminde, algı, çağrışım, belleğini kullanabileceği yeni ve farklı imgeler oluşturmaya yardımcı oyuncaklar ise; çeşitli varlıklara ilişkin yapı malzemeleri, tahta ve hafif malzemeden yapılmış bloklar, çeşitli plastik ve tahta kalıplar, farklı boya malzemeleri, yoğurma maddeleri, farklı boyutlarda fırçalar, farklı özelliklerde kâğıtlar, yapıştırıcılar, çocuğa uygun plastik makas ve bıçaklar.

Farklı büyüklükte ve sayıda legolar, eşleştirmeli puzzle'lar, dominolar, farklı boyutlarda plastik ölçekler, mikser, fen ve doğa etkinliklerinde kullanılacak fosiller, büyüteç, fener, mıknatıs, kova, kürek, saksı, tohumlar, süzgeç, kum, taş, canlı evcil hayvanlar, plastik ev eşyaları ve gereçleri, yaş ve gelişim seviyesine uygun farklı özelliklerde kitap, mecmua, VCD, DVD, TV, CD, çeşitli giysiler, kuklalarıdır.

Bu materyallerin çeşitli etkinliklerde kullanılması için yeteri zaman verilmesine önem gösterilmelidir. Ayrıca çocuğun gelişimsel özelliklerine uygun görevler vermeye, etkinlikler uygulanırken fazla yönlendirme yapmamaya dikkat edilmelidir.

Bundan ayrı olarak çocuğun spor ve sanatsal etkinlikler içinde olması için fırsatlar tanınmalı, bu alandaki yeteneklerinin ortaya çıkarılmasına destek olunmalıdır.

1.1.4. Yaratıcılığın Gelişimini Engelleyen Faktörler

- Çocuğun bulunduğu ortama uyum göstermek zorunluluğunu onun yaratıcılığını olumsuz yönde etkiler.
- Otoritenin baskın olduğu tutum ve davranışlar ve böyle bir çevrede yaşamak yaratıcılığını olumsuz etkiler.
- Küçük düşürücü ve alaycı tutum ve davranışlar güvensizliğe ve buna bağlı olarak yaratıcı gücün engellenmesine neden olan önemli bir faktördür.
- Kişinin katı ve hoşgörüsüz yapıda olması kendisindeki yaratıcı gücü ortaya çıkarabilmesine engel olan bir faktördür.
- Katı ve sınırları geniş değerlendirme ölçüt ve not vermedeki aşırı kuralcı tavırlar yaratıcılığı olumsuz etkiler.
- Ayrıntılara çok yer veren tavırlar, özellikle eğitimcilerin bu tür yaklaşımları çocukların yaratıcılığının gelişmesini olumsuz etkileyen faktörlerdendir.

- Çocuğun başarısını çok sık gündeme getirmek bunu tek amaç haline getirmek, dikkati başarılı olmaya çekmek onun yaratıcı düşünceden uzaklaşmasına, bu konudaki ilerlemelerine engel olan olumsuz faktörlerdendir.
- Alışılmışın dışında yaratıcı kişiliğe sahip bireye karşı öğretmen ve arkadaşlarını olumsuz yaklaşımları yaratıcılığa engel olan faktörlerdendir.
- Rol oynamaya karşı oluşturulan tutucu tavırlar yaratıcılığı engeller.
- Çocuğa karşı ilgisiz davranışlar, yaptıklarını sorgulamadan reddetme, izlenimlerine karşı olumsuz tavırlar yaratıcılığı olumsuz etkiler.
- Çocuğa öğrenme ve merak etme isteği uyandıracak ortamlar sağlanmaması, düşünme yeteneğine dayalı izlenimlerini aktarmasına izin verilmemesi yaratıcı düşünceyi olumsuz etkiler.
- Çevresinde gelişen ve kendisinin yaşadığı olaylarda ve gelişen durumlarda hissettiği duyguların ve düşüncelerin farkına vardırılmaması çocuğun yaratıcılığını olumsuz etkiler.
- Yeni buluşlar yaratması konusunda yönlendirilmemesi yaratıcılığı olumsuz etkiler.
- Çocukların bazı davranış biçimlerini taklit etmeleri veya başkalarına ait bilindik ürünleri ya da durumları kopyalamaları anne-babalarının hoşuna gidebilir. Çocukların bu konuda desteklenmesi yönlendirilmesi onun yaratıcılığını olumsuz etkiler.
- Çocukların kullanımına uygun her türlü malzeme ile yaratıcı düşüncesinin birleşmesi sonucu amacının dışında kullanılmasına izin verilmemesi onun yaratıcılığını olumsuz etkiler.
- Çocuğa uyarıcı çevre olanakları sağlanmaması onun yaratıcılığını olumsuz etkiler.
- Çocuğu aile ve eğitim ortamında kazanılan olumlu davranışların hayata geçirilmesine fırsat verilmemesi çocuğun yaratıcılığını olumsuz etkiler.
- Çocuğun yaşının ve gelişim seviyesinin üzerinde, yetişkinlerin kabul ettiği ve uyguladığı değerlerle yetiştirilmesi onun yaratıcılığını olumsuz etkiler.
- Sürekli olarak, her yaşta oynanan oyun ve oyuncakların çocuğun cinsiyeti baz alınarak seçilmesi onun yaratıcılığını olumsuz yönde etkiler.
- Çocuğun kendine özgü saflığı ve doğallığını ortaya koymasına fırsat verilmemesi, sürekli direktiflerle yönlendirilmesi, yaratıcılığını olumsuz etkiler.
- Aile ve eğitim ortamlarında kuralların ve sürelerin ağırlıkta olması çocuğa etkinliklerini uygulamada esnek davranılmaması , yaratıcılığını olumsuz etkiler.
- Her ihtiyacının anne-baba ve diğer kişiler tarafından karşıladıkları için yada kişisel olarak çocuğun rahatına düşkünlüğü ya da isteksizliği, yaratıcılığını olumsuz etkiler.

Şekil 1.3:Ailenin, çocuğun yaratıcı fikirlerini hayata geçirmesine fırsat vermemesi yaratıcılığını olumsuz etkiler.

1.2. Dramanın Tanımı

Drama;kişiler arasında doğrudan iletişimi sağlayan; kendini ve karşısındakini tanıma, birbirini anlama, doğaçlama ve yaratma gibi etkinlikleri içeren bir yöntemdir.

Forograf 1.2: Drama,kişiler arasında doğrudan iletişimi sağlar

1.3. Dramanın Önemi

İnsan kişiliğinin temelini 0-6 yaş döneminde belirlediği, daha sonraki yıllarda bu gelişimin devam ettiği bilimsel olarak kabul edilmiş bir gerçektir.

Dramanın çocuk merkezli eğitim sisteminde çok önemli bir yeri vardır. Bu sistemde öğretmen-öğrenci ilişkisi ve öğrencilerin arkadaşları ile olan ilişkileri verilen eğitim-öğretimin verimliliğini sağlar.

Drama, hedefin toplumda hoşgörülü, birbirini anlayan, demokratik insanlar yetiştirmek olduğu günümüzde, bu hedefe ulaşmada çok önemli bir yer tutar.

Dramanın her eğitim sisteminde ve kademesinde uygulanabilir bir etkinlik olması önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

Drama aynı zamanda bir sanat formu olarak verdiği haz ve doyum açısından da çok önemlidir.

Yaratıcı drama öğrenme yönüyle zihinsel, sosyal ve psikomotor yeteneklerle bütünleşmesi açısından da büyük önem taşır.

Her öğrenme sürecinde bulunan pek çok beceri yaratıcı dramaya katılım yoluyla elde edilir.

Yaratıcı dramada etkinlikler ve katılımcıların kazandırdığı değerlerle birlikte düşünüp hareket edilir. Bu yönüyle de drama kişilerin duygularını ve düşüncelerini değer verir.

Yaratıcı drama zihinsel becerilerin ve kişilik özelliklerinin geliştirilmesinde temel eğitim modeli olması yönüyle de önemlidir.

Dramanın en önemli yanlarından biri, bireyde hareket, duyu, dil, düşünce, iletişim ve duygunun sentezlenmesini sağlamasıdır. Bireyde empati kültürü oluşturmayı amaçlar. Dramanın en önemli değerlerinden birisi de duyarlılık eğitimi kazandırmasıdır.

Dramada gerçekleştirilen pek çok yaratıcı süreç vardır. Bu süreçler sonunda birey kendisinde saklı yetenekleri keşfeder, en verimli olduğu alanı seçer ve o alanda düşünen, zevkle çalışan, üreten, mutlu ve dengeli, kendine ve topluma yararlı, özgüveni gelişmiş, doğru ve sağlıklı kararlar alabilen, başkalarıyla birlikte çalışma alışkanlığı kazanmış, demokratik çağdaş insan haline gelir.

Yaratıcı dramanın en önemli boyutlarından biri de insanlar arası karşılıklı davranışların öğrenilebilir ve öğretilebilirliği ile ilgilenen etkileşim eğitim biliminin temel konusu olan TOPLUMSALLAŞMA'dır. Oyunlardaki etkileşim ile toplumsal gerçeklere dayalı temel yapılar benzeştiği için drama toplumsal gerçekleri en iyi şekilde anlatır.

1.4. Dramanın Özellikleri

- Drama Kahraman-Engel-Eylem şeklinde kurgulanır.
- Drama her zaman bir "şey" hakkında kurgulanır.
- Bir biçim ve içeriği vardır.
- Bir sanat disiplini vardır.
- Duygusal özelliğe sahiptir.
- Seyircisizdir.

- Birey kendi dünyasını yaratarak duygularını form ve içeriği benimsemelidir.
- Herkes kendi yaratmalarını birbirine anlatmalıdır.
- Dramada en önemli ve etkili özellik anlamak ve düşünmektir.
- Yaratıcı drama etkinliklerinin erken çocukluk dönemindeki çocuklardan orta hatta ileri yaşlara kadar olan katılımcıları vardır.
- Yaratıcı dramada ortalama yaşın 5-14 olması önemli özelliğidir.
- Yaratıcı drama oyununun bir çok özelliği vardır. Bunun yanında kendine özgü de özelliklere sahiptir.
- Uygun bir etkinlik alanı dramanın en büyük özelliğidir.
- Yaratıcı drama çalışmaları etkinlik planı hazırlanarak uygulanmalıdır.
- Yaratıcı dramada konu, amaç, materyal, düşsel ortam planda yer alır.
- Yaratıcı dramada süre kullanılarak ısınma, uyum, güven çalışmaları, doğaçlama oluşumları, değerlendirme ve rahatlama bölümleri bulunur.
- Drama müzik ve dansla birlikte kullanılabilir.

1.5. Dramanın Yararları

- Problemlere duyarlı olmayı sağlar.
- Fikir akıcılığı sağlar. Serbest düşünme becerisi kazandırır.
- Zihinsel uygulamalarda esneklik sağlar.
- Orijinal fikirlerin ortaya çıkmasını sağlar. Yaratıcılık ve estetik gelişimlerini sağlar.
- Etkili zihinsel süreçlere sahip olmayı sağlar.
- Durumları belirleme kapasitesini ve dikkati artırır, yoğunlaşmayı sağlar.
- Deneyimlere açık olmayı sağlar.
- Hayal gücünü kullanmayı ve doğaçlamalarla anında eğitim sağlar.
- Bazı çocukların yaratıcı drama veya oyun sırasında bastırıldığı rahatsız edici duyguların ortaya çıkmasına yardım eder.
- Öğretmenin sosyal ve öğrenme problemlerini teşhis etmesine yardımcıdır.
- Programın her alanında her konunun öğretiminde kullanılır.
- Hem görsel hem de sunuşsal sanatlar için kullanılabilir.
- Kendini ve başkalarını anlama becerisini geliştirmeye yardımcıdır. İletişim becerilerine olumlu bir katkı sağlar
- Kendine güven duyma, destekleme, karar verme becerisi kazandırır.
- Çocukların ahlaki değerleri keşfetmelerine olanak tanır.
- Beden dilini kullanmayı sağlar.
- Duygularını farkına varma ve ifade etmeyi sağlar.
- Çocukların arkadaşları ve öğretmenleriyle olumlu ilişkilerine olumlu katkılar sağlar.
- Çocuğun değerlendirme yapma becerisini geliştirir.

- Yaratıcı drama, bireyin bilinçlenmesi, toplumsal bir varlık olabilmesi konusunda geliştirici özelliğe sahiptir.
- Yaratıcı drama, eğitimde sınıf ortamında soyut ders konularının somut hale getirilerek kavranmasını sağlar.
- Öğrencilere öğrenmeyi kalıcı olabilmesi için ilgi çekici hale getirir.
- Dil gelişiminde; konuşurken kendine güven duymanın gelişmesi, kelime hazinesinin artması, fikirlerin ifade edilmesi, insanlarla ilişki kurma becerisinin kazanılması, farklı durumlarda farklı dilin kullanılması, tanımlama, tartışma ve değerlendirme becerisinin gelişmesi.

Fotoğraf 1.3: Drama hayal gücünü kullanmayı ve doğaçlamalarla anında eğitimi sağlar

UYGULAMA FAALİYETİ

Çocukta yaratıcılığın gelişmesini engelleyen aile tutumlarına ilişkin bir drama çalışması hazırlayınız.

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Çocuğun deney çalışmalarını engelleyen aile tutumları ile ilgili bir hikâye oluşturunuz.	➤ Hikâyeyi oluştururken konuyu dikkate alınız
➤ Sınıfta araç-gereçlerle hikâyede geçen ortamı oluşturunuz.	➤ Sınıfta hikâye ortamını oluşturacak şekilde araç-gereçleri uygun yerlere koyunuz.
➤ Hikâyenin kahramanlarını belirleyerek arkadaşlarınızla görev dağılımı yapınız.	➤ Hikâyenin kahramanlarına uygun rolleri arkadaşlarınız arasında eşit dağılımına dikkat ediniz.
➤ Hikâyeyi canlandırınız.	➤ Rolünüzü oynarken yaratıcı gücünüzü kullanınız..
➤ Hikâyeyi canlandırırken konuyla ilgili karşılaştığınız problemleri belirleyiniz.	➤ Hikâyede görev almayan arkadaşlarınızı canlandırılan hikâyeyi izlerken konu ile ilgili notlar almalarını isteyiniz.
➤ Belirlenen problemlere uygun çözüm önerileri bulunuz.	➤ Canlandırdığınız hikâye ile belirlenen çözüm önerilerini karşılaştırınız.
➤ Çözüm önerilerini rapor halinde arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Raporunuzu hazırlarken teknolojik araç gereçlerden yararlanınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Aşağıda hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre kendiniz ya da arkadaşınızın yaptığı çalışmayı değerlendiriniz. Gerçekleşme düzeyine göre “Evet/Hayır” seçeneklerinden uygun olan kutucuğu işaretleyiniz.

İşlem No	DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
1	Çocuğun deney çalışmalarını engelleyen aile tutumları ile ilgili bir hikaye oluşturduunuz mu?		
2	Sınıfta araç-gereçlerle hikayede geçen ortamı oluşturduunuz mu?		
3	Hikayenin kahramanlarını belirleyerek arkadaşlarınızla görev dağılımı yaptınız mı?		
4	Hikayeyi canlandırdınız mı?		
5	Hikayeyi canlandırırken konuyla ilgili karşılaştığınız problemleri belirlediniz mi?		
6	Belirlenen problemlere uygun çözüm önerileri bulduunuz mu?		
7	Çözüm önerilerini rapor halinde arkadaşlarınızla paylaştınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz, kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Öğrenme faaliyetindeki cevaplarınızın hepsi “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği kurşun kalem kullanarak işaretleyiniz. Cevaplarınızı cevap anahtarından kontrol ediniz.

A. ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

- Aşağıdakilerden hangisi yaratıcılık yetisi değildir?
 - Yeni ve özgün ifade biçimleri
 - Var olan durumlara farklı yorumlar getirebilme
 - Her keşfe bilinen çözüm yolları bulabilme ve önerebilme
 - Var olan durumdan başkaları ile benzeşmeyen sonuçlar çıkarabilme
- Yaratıcı düşünceye sahip kişilerde aşağıdakilerden hangisi bulunur?
 - Ezberci düşünce
 - Alışlagelmiş düşünce
 - Kapalı ve güçlü algılama
 - Derin ve kesin duyarlılık
- Algı çağrışım ve bellek yoluyla oluşturulan imgeler hangi yaşlarda en yüksek noktaya ulaşır?
 - 11
 - 13
 - 14
 - 15
- Aşağıdakilerden hangisi çocuk için seçilen oyuncak özelliği taşımaz?
 - Çocuğun belli yönde kullanabileceği
 - Farklı etkinliklerde farklı şekillerde kullanılabilen
 - Yeteneklerini destekleyici
 - Güvenli, sağlam, dayanıklı
- Aşağıdakilerden hangisi yaratıcılığın gelişimini engellemez?
 - Çocuğun bulunduğu ortama uyma zorunluluğu
 - Küçük düşürücü ve alaycı tutum ve davranışlar
 - Çocuğun başarısını zaman zaman gündeme getirmek
 - Ayrıntılara çok yer veren tavırlar

6. Aşağıdakilerden hangisi eğitimciler ve aile dışında çocuk yaratıcılığını olumsuz etkiler?
- A) Desteklenen taklit ya da kopyalar yapması
 - B) Çocuğa karşı ilgisiz tavır takınılması
 - C) Her yaşta alınan oyuncağın cinsiyete uygun alınması
 - D) Kişisel olarak çocuğun rahatına düşkün olması
7. Dramanın toplumsal birey yetiştirmedeki önemini aşağıdaki hangi ifadeler anlatır?
- A) Yetenekli, başarılı
 - B) Hoşgörülü, demokratik
 - C) Duygulu, düşünceli
 - D) Saygılı, duygulu
8. Dramanın kazandırdığı en önemli eğitimlerden biri aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Gerçekçilik eğitimi
 - B) Etkinlikler eğitimi
 - C) Duyarlılık eğitimi
 - D) Katılımcı eğitim
9. Aşağıdakilerden hangisi dramada gerçekleştirilen süreçler sonucunda oluşur?
- A) Saklı yetenekleri keşfetme
 - B) Verimli olduğu alanı seçme
 - C) Bireysel çalışma alışkanlığı geliştirme
 - D) Zevkle çalışma ve üretme
10. Sanatsal formu olarak dramayı diğer etkinliklerden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Seyircisizdir
 - B) Bir sanat disiplini vardır
 - C) Bir biçim ve içeriği vardır
 - D) Duygusal özelliğe sahiptir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırmış ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz ilgili öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek yeniden tekrarlayınız.

Cevaplarınızın hepsi doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçebilirsiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyetle, uygun ortam sağlandığında yaratıcılığın gelişiminde yetişkinlerin ve eğitimcilerin rolünü öğrenmeye ilişkin etkinlik hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Erken çocukluk eğitim kurumları ve özel eğitim kurumları öğretmenleri ile görüşerek drama çalışmalarını ile ilgili bilgi toplayınız.
- Elektronik ortamlardan ve ansiklopedilerden drama eğitiminde yetişkinler rolünü araştırınız. Edindiğiniz bilgileri sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. DRAMA LİDERİNİN ROLÜ

- Yaratıcı dramada lider hem tiyatro bilgisine, tiyatronun temel tekniğine hem de eğitim biliminin bilgilerine sahip olmalıdır.
- Yaratıcı drama lideri bireyler arası iletişimi sağlamalıdır.
- Farklı dil, ırktan oluşan bir grup için bile ortak iletişimi sağlayacak güçte olmalıdır.(Akın;1993; Okvuran; 1993).
- Yaratıcı dramada liderin görevi sınıfta çocukları korkmadan kendilerini ifade edebilecekleri güvenli, psikolojik yönden rahat bir ortam yaratmaktır (Ömeroğlu; 1990).
- Drama liderinin amaçları; bireyi grup bilincine alıştırmak, onları şekillendirip sunarak yaşam deneyimlerini artıracak cesareti verebilmek, gerekli dil kullanımına ve gelişimine önem verebilmek, kendilerinin ve başkalarının değerlerini saptamada yardımcı olabilmek şeklinde sıralanabilir (Adıgüzel; 1993).
- Bir grupla çalışmaya önceden hazırlanmalı uygulayacağı etkinliklerin hedeflerini, yöntemlerini, içeriğini ve değerlendirmesini planlamış olmalıdır.
- Diksiyonu düzgün, beden dilini, jest ve mimiklerini doğru kullanan kişi olmalıdır.
- Lider sırdaş, arkadaş, dost rolü oynamalıdır.
- Lider her türlü iletişime, değişime açık, kendini geliştiren esnek bir rol oynamalıdır.
- Lider yaptığı çalışmalardan haz duyduğunu gösteren bir rol oynamalıdır.

Örnek çalışma: Liderlik yaparak, bilinen bir hikâyenin sınıf ortamında canlandırılmasını sağlayınız.

2.1. Dramada Liderin Tanımı

Öğretmen, yönetici, yönlendirici ya da en çok kullanılan haliyle drama lideri, drama çalışmalarında katılımcılara rehberlik eden kişidir. Drama lideri drama sürecinin en önemli öğelerinden birisidir. Çünkü bir grup çalışması içerisinde bireylerin bir yaşantıyı ya da bir olayı kendi deneyimlerini de işin içerisine katarak eylem ve edim durumlarında oynayarak canlandırılması ve anlamlandırılması, liderin hedefleri ve yöntemleriyle ortaya çıkmakta ve belirlenmektedir. Drama sürecinde ilk hızı kazandıran, sunan, değerlendiren ve uygulayan liderdir (Adıgüzel; 1994).

Liderin yeterlik belgesinin olması, çocuklarla oluşturulacak drama grubu çalışmalarında pedagojik eğitim almış kişiler olması gerekir

2.2. Yaratıcılığın Gelişiminde Yetişkinlerin ve Eğitimcilerin Rolü

2.2.1. Yaratıcılığın Gelişiminde Yetişkinlerin Rolü

- Tehdit edici olmayan duygusal ortam oluşturma,
- Yaratıcı orijinal cevapları ödüllendirme ve denemeler için cesaretlendirme,
- Çeşitli etkinlik ve uyarıcıların olduğu fiziksel çevre oluşturma,
- Günlük etkinlikler içinde açık uçlu sorulara yer verme,
- Hayal kurma ve düşünme için zaman verme,
- Orijinal bir oyuncak ve materyal yapımı için cesaretlenme,
- Çocukların cevaplarını kaydetme,
- Yaratıcı problem çözme uygulamaları yapma,
- Çocukların ürünlerini düzeltirken dikkatli davranma,
- Oyun ortamında doğal merakın uyanık kalmasına, macera duygusunun uyarılmasına katkıda bulunma gibi yetişkinlere ilişkin roller yerine getirilmelidir,

Fotoğraf2.1: Aile ,çocuğun yaratıcı orijinal cevaplarını ödüllendirmeli ve yeni denemeler için cesaretlendirmelidir.

2.2.2. Yaratıcılığın Gelişiminde Eğitimcilerin Rolü

- Yaratıcı bir öğretmenin çocuklar arasında kendiliğinden öğrenmeyi destekleyici rolü vardır. Çocuğa keşfeder girişimlerini destekler.
- Yaratıcı öğretmenin otoritenin olmadığı öğrenme ortamı yaratmada rolü büyüktür. Serbestlik sağlar, yaratıcılığını kolaylaştırır.
- Yaratıcı öğretmenin çocukları daha fazla öğrenmeye bilgi edinmeye yönlendirmede rolü vardır. Çocuğu öğrenirken farklı materyallerle karşılaştırır.
- Yaratıcı öğretmenin yaratıcı düşünsel sürecini desteklemede rolü büyüktür. Verileri değerlendirir, yeni fikirlere açtır.
- Yaratıcı öğretmenin kararı, değerlendirmeyi ertelemede rolü büyüktür, keşfetmeyi engellemez.
- Yaratıcı öğretmenin çocuklar arasında zihinsel esnekliğe fırsat tanımada rolü vardır. Çocukların gözlem yapmalarını, değişik yol ve yöntem bulmalarını sağlar.
- Yaratıcı öğretmenin bireysel başarı ve gelişmeyi kendi kendini değerlendirmeyi destekleyici rolü vardır.
- Yaratıcı öğretmenin çocuğa empati kurmak, toplumun değerlerini anlamak gibi duyarlılık eğitimi kazandırmada rolü büyüktür.
- Yaratıcı öğretmenin çocuğa sorduğu soruların yaratıcı eyleme açık olması, ezberden cevaplanacak biçimde olmamasında rolü büyüktür.
- Yaratıcı öğretmenin çocuklara sunduğu materyal, fikir, kavram, araç ve yapıları yönetebileceği fırsatlar yaratmada rolü vardır.
- Yaratıcı öğretmenin çocuğun başarısızlıkları ve hayal kırıklıkları ile başa çıkabilmesinde rolü büyüktür.
- Yaratıcı öğretmenin çocuğun karşılaştığı problemi bir bütün olarak görmesinde, ek ve parçalardan çok bütünüyle ilgili olmasında rol oynar.
- Yaratıcı öğretmenin yaratıcı düşüncüyü ödüllendirmede rolü büyüktür.

- Yaratıcı öğretmenin çocuğun sorularına karşı saygılı olmada rolü vardır.
- Yaratıcı öğretmenin alışılmamış ve hayali fikirlere saygı göstermede rolü büyüktür.
- Yaratıcı öğretmenin çocuklara fikirlerinin değerli olduğunu göstermede rolü büyüktür.
- Yaratıcı öğretmenin değerlendirme olmaksızın uygulama ve deneme için fırsatlar vermede rolü büyüktür.
- Öğretmen öncelikle yaratıcı drama etkinlikleri sırasında iyi bir gözlemci rolü vardır. Drama çalışmalarında saptamaları kontrol eder.

2.3. Drama ile İlgili Temel Kavramlar

2.3.1. Yaratıcı Drama

Bir durumu bir davranışı, bir tümceyi, bir fikri, bir kavramı, ya da bir problemi tiyatral teknikler yardımı ile oyun etkinliklerini bir arada kullanarak canlandırmaktır.

Yaratıcı drama etkinlik olarak olaylara, olgulara, yaşantı ve bilgilere farklı bir biçim, yeni bir yapı kazandırır.

Doğaçlamalardan oluşan yaratıcı drama katılımcıların kendi yaratıcı düşünceleri ile buldukları, özgün düşünce yapılarının ürünleri, hatırladıkları yaşama dair birikimleri ve bilgileri önceden yazılmış bir metin olmadan uygulanır. Yaratıcı drama etkili eğitimde yaşayarak öğrenmeyi sağlayan yaşamsal bir faktördür.

Şekil 2.1 : Yaratıcı drama çalışmalarında isteyerek grupta yer almak önemlidir

Yaratıcı drama ve oyun yapma aynı anlamı taşır. Çünkü her ikisinde de katılımcılar vardır. Katılımcıların özgün, yaratıcı düşünceleri ile bir etkinlik gerçekleştirilir. Yaratıcı drama çalışmalarında bireylerin isteyerek grupta yer almaya hazırlanmaları, içsel rahatsızlıklarından kurtulmaları, kendilerini tanımaları, farklı yönlerini, yeni fikir ve düşüncelerini ortaya koymaları beklenir. Katılımcılar yönünde aranan kriterlerle birlikte etkinliğin verimliliğini sağlayan rehber kişi yani drama lideridir. Drama liderinin, tiyatro tekniklerini bilen, oyunculuktan anlayan eğitimi biri olması çok önemlidir.

2.3.2. Eğitsel Drama

Çocuğun her konuda, her türlü eğitimini sağlamak için uygulanan eğitim ve öğretim tekniğidir. Eğitimde dramaya kısaca okul oyunu da denebilir. Bir grup etkinliği olup iletişim ile gerçekleşir.

Eğitimde drama öğrencinin;

Kendini ifade etme, özgüven duygusu geliştirme, psiko-motor, zihin dil yönünden gelişim sağlama, empati kurarak çok yönlü düşünebilme, iş birliği, dayanışma, paylaşım gibi duyguların gelişimi, eğitim ve öğretimde olumlu rol oynama, rahatlama, öğrenilen bilgilerin kalıcı olabilmesi, olaylara ve durumlara farklı bakış açılarına sahip olma, demokratik ortamlar oluşturarak tartışma eleştirme ve eleştirilere açık olmayı öğrenmesini sağlayan bir süreçtir.

Şekil 2.2: Drama çalışmalarında öğrenciler sınıfta öğrenmeye açık hale gelirler

Eğitimde dramanın uygulanacağı durumlarda sadece bu nitelikler yeterli olmayabilir. Öğrencinin aile, çevre ve eğitimle kazandığı sosyal beceriler kendisinin etkileşimlerde dramadan etkili biçimde yararlanmasını sağlar. Sınıfta oynanan oyunlar yoluyla öğrenciler hem öğrenir hem de kaynaşır. Öğrenciler kendini sınıfın, okul ortamının bir parçası gibi hisseder. Öğrenmeye açık hale gelir. Birlikte oynanan oyunlar yoluyla “biz” kavramı oluşturulur.

Bir ders içinde yer alan drama yine kendi kuralları ile uygulanır ve yaşayarak öğrenir. Eğitimde kullanılan drama aynı zamanda yaratıcı dramadır. Drama çalışmalarındaki doğaçlamalar öğrencinin hayal gücünü kullanması ile gerçekleşir. Bu da öğrencinin yaratıcılığını ortaya çıkarır. Grup halinde yapılan etkinliklerde öğrencinin yaratıcılığını artırır.

Oynanan oyunlardaki çeşitlilik ve yaşayarak öğrenilenlerin gerçek yaşam örnekleri ile benzeşmesi öğrenciyi ilerideki yaşantısına hazırlar.

Öğrenci eğitimde drama ile oyun yoluyla öğrenilen konuyu sorgular, analiz ve sentez yapar, farklı roller yaratır ve değiştirir, daha önceki bilgilerini anımsar, elde ettiği sonuçlardan dersler çıkarır bunları yaşama geçirir. Böylece sosyal ve toplumsal bir varlık olarak yaşantısında ilerlemeler gösterir.

2.3.3. Drama

Kişiler arasında doğrudan iletişimi sağlayan; kendini ve karşısındakini tanıma, birbirini anlama, doğaçlama ve yaratma gibi etkinlikleri içeren bir yöntemdir.

Dramanın adlandırılmasında; yapmak, etmek, eylemek, anlamına gelen yunanca “dran” kelimesinden yararlanılmıştır. Halk dilinde kullanılan dram kelimesi de aynı kökten gelmektedir. Bu iki kelimenin benzerliği anlamlarının da aynı olduğunu göstermez.

Drama ,tasarımların eyleme dönüşebileceği insansal gelişime de denir. Engelsizce yaratıcı olabilmek; kendini tanımayı ve kalıplaşmış düşüncelerden kurtulmuş olmayı gerektirir.

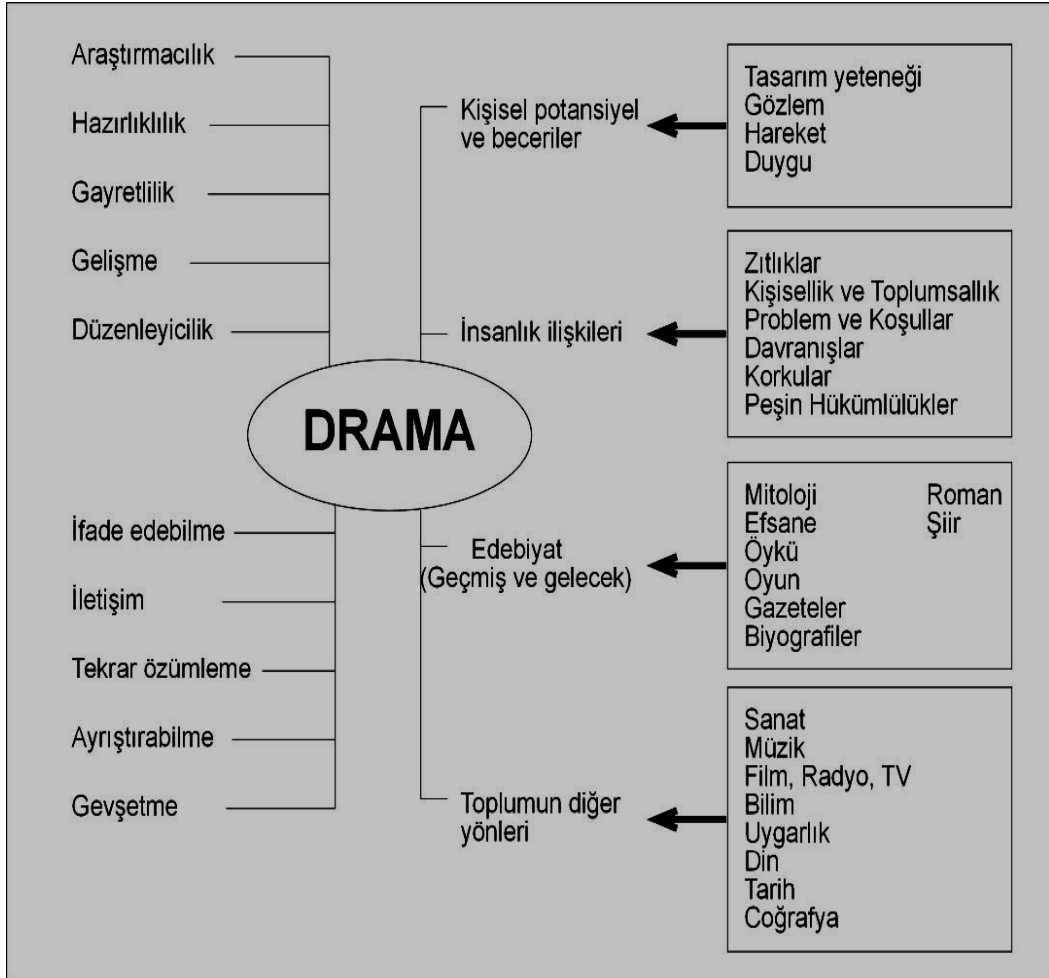
Drama aynı zamanda insana ilişkin eylemlerin tasarlandığı ve eyleme dönüştürüldüğü yoldur. Drama sözlük anlamı olarak “bir sahne oyununda olduğu gibi geçen hayat olayları” şeklinde tanımlanabilir.

Gerçek yaşamda da örneğin; evden ya da okuldan çıkmadan önce yapılacakları düşünmek ve düşünülenleri yapmak dramadır.

Yaşamda senaryomuz olmadan oynuyoruz sürekli doğaçlamalar yapılmaktadır. Genellikle yaşamsal gelişmeler doğrultusunda “Şimdi ne olacak” şeklinde düşünülmektedir.

Buna göre her duruma uygun bir rol bulunmakta ve kişiler bu rolleri oynamaktadır.

Drama insanın sadece davranışları yönüyle ilgili değildir. İnsanın toplumsal bir varlık olması onu yaşamda yer alan birçok alanla karşı karşıya getirmektedir. Bu durum aşağıdaki tablo ile belirlenmiştir.

Tablo 2.1

2.4. Eğitimde Drama

Eğitimde drama; bir sonrasında ne ile karşılaşacağını bilmeden, yaşama ilişkin rolleri rol yapmadan, yeri gelince oynamak ve bu yolla yaşamı tanımak demektir.

Bu aynı zamanda bir karakter eğitimidir. Her etkinliğin bir amacı olmalı bu amaç için çok ayrıntılı düşünülmüş belirlenmiş kritik davranışlarla etkinliğe mal edilmelidir.

Bu durumda eğitimciler drama çalışmasında rollerini en iyi bilen kişilerdir. Eğitimci drama sırasında olabildiğince yaratıcı ve şaşırtıcı doğaçlamalar yapmalıdır. Ancak bu şekilde “rolünün” amacını bilir ve gerçekleştirir. Öğrenciler yapay olan her şeyi fark eder ve amaçsızlığı kargaşaya çevirir.

Eğitimde drama; bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir cümleyi, bir düşüncüyü, bir yaşantıyı ya da olayı tiyatro tekniklerinden yararlanarak, oyun veya oyunlar geliştirerek canlandırmaktır.

Şekil 2. 3: .Dramada her etkinliğin bir amacı olmalıdır

Eğitimde dramayı oluşturan kavramlar ise

- Eylem,
- Edim,
- Oyun,
- İletişim,
- Etkileşim,
- Dram ve dramadır.

Eğitimde yaratıcı dramayı anlamak için iletişim, etkileşim, eylem, edim ve oyun kavramlarının açıklanması gerekmektedir.

2.4.1. Eylem

Eylem sözcüğünün kökü, “et(mek)” köküyle büyük ölçüde özdeşlik gösteren “ey”dir. Bu köke eklenen yapım ekleri “-le” ve “-(i)m” sayesinde bu sözcük yapılan, becerilen, başarılı işin, devinimin adını oluşturmaktadır.

Eylemi bir durumu değiştirme ve daha ileriye götürme yönünde etkide bulunma çabası olarak tanımlamak mümkündür. Eylem maddesel bir gücün ya da bir düşüncenin ortaya çıkması olarak da ifade edilebilir.

Eylem maddesel bir gücün ya da düşüncenin ortaya çıkışı olup psikolojik açıdan oyun ve emek şeklinde iki temel biçimi bulunmaktadır. Oyun özgür bir eylem olmasına karşılık, emek düzenleme ve yönetim gerektiren bir eylemdir.

2.4.2. Edim

Edim sözcüğünün kökü doğrudan ve kendi başına eylem anlamı veren “et(mek)” sözcüğüdür. İçerik olarak “ey” kökünün kapsadığı anlamlardan başka, özellikle, işlemek, üretmek, yaklaşmak, birleştirmek, eklenmek gibi anlamları da kapsamaktadır (Çebi 1996).

Edimlerin birbiri ardına film şeridi gibi geçişi eylemi oluşturmakta ve edim yapılmış, gerçekleşmiş iş anlamına gelmektedir. Edim, eylem süreçlerinin duraklarıdır. Edim kavramında bir amacın bir bilicinin varlığının söz konusu olması nedeniyle, “Eylem”e oranla edim de zihinsellik durumu ön plana çıkmaktadır.

Edim, ruhbilim terimi olarak İngilizce performance deyimi ile özleştirilmiş ve belirli bir durumla karşılaştığında kişinin yapabildikleri anlamında kullanılmıştır.

2.4.3. Oyun

Oyun sözcüğü “oy” köküne Türkçe’de yaygın bir şekilde kullanılan yapım eki olan “-in” gelerek isme dönüşmüştür. “Oy” un ilk anlamı “çukur açma” olmakla birlikte zamanla anlam genişlemesine uğrayarak, çukurlaştırmak, kazmak, süslemek anlamlarının yanı sıra, yanıltmak, önlemek, engellemek, devinmek, kımıldamak, eğlenmek gibi anlamlarda yüklenmiştir.

Yaratıcı dramayı anlamak için etkili olan kavramlardan biri de oyundur. Bütün toplumlarda geleneksel olan ve zaman geçirici özelliği bulunan oyun, profesyonel bir lidere ihtiyaç duyulmaksızın gerçekleştirilmektedir. Oyunun her çeşidinden yararlanılarak doğaçlama yöntemiyle, çocuk, genç ve yetişkinlere yönelik eğitsel süreçler yaratılmaktadır.

Çocuğun dünyasında ve çocukluk döneminde oyunun yeri çok büyüktür. Oyun çocuğun duygularını, gördüklerini sınırdığı bir deney ve en iyi öğrenme ortamıdır. Bu nedenle oyunla eğitim, eğitimciler tarafından en çok kabul gören yöntemdir.

Çocuklarla iletişim kurmanın onların dünyasını paylaşmanın yollarından birisi de oyundur. Çocuklar birlikte oynarken birbirleriyle etkileşim haline girmektedirler. Bu da karşılaştıkları sorunlara kendi kendilerine çözüm yolları bulabilmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu arada çocukların davranışlarında değişimler ve gelişmeler görülmekte en önemlisi de yaratıcılıkları gelişmektedir.

2.4.4. İletişim

İletişim ve yaratıcı drama birbiri ile bütünleşmiş iki kavramdır. İletişim sözcüğünün kökü “il”dir. “il” birleştirmek, eklemek yaklaştırmak, bağlamak, bildirmek gibi anlamlar içeren bir köktür. Türk Dil Kurumuna göre iletişim, duygu, düşünce ya da bilgilerin usa gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılmasıdır. Genel bir tanımı ile iletişim ise düşünce ile duyguların bireysel, toplumsal kümeler arasında söz, yazı, görüntü aracılığıyla değiş tokuş edilmesini sağlayan bir süreçtir.

Yaratıcı drama çalışmalarında ortaya koyulan tüm ürünler paylaşılmaktadır. Bu çalışmaların özünde birlikte üretme ve paylaşma isteği bulunmaktadır. Bu istek katılımcıların ve izleyicilerin bir arada olacağı bir ortamda gerçekleştirilir. Bu durumda bir iletişimin oluşması olasıdır. İzleyiciler gerçek anlamda izleyici değildirler. Öte yandan bu izleyiciler görmek iştirmek isteyeceklerdir. Bu noktada katılımcılar iştirmeyi, görülmeyi, kendilerini net bir şekilde anlamaları gerektiğini kısaca iletişim gerçeğini öğreneceklerdir. İletişim her yaratıcı drama çalışmasını izleyen tartışma da doğal olarak ortaya çıkacaktır. Yaratıcı dramada çocuklar iletişim kurma becerilerini kazanmakta ve geliştirmektedirler. Çocuklar bu etkinlik içinde düşünme, konuşma, dinleme, anlatma becerilerini de kazanmaktadır.

Resim 2.2: İletişimde bireyler etki alışverişinde bulunmaktadır

İletişim anlam gönderen kişinin anlam gönderdiği kişiyi etkilemeye çalışmasıdır. Bu etkileme iletişimin niteliğine göre yalın bir etkilemeden başlayarak çok yüksek düzeyde bir etkilemeye kadar derecelenmekte, kişiler arasında etkileşimi sağlamak amacıyla oluşturulan iletişim ortamında bireyler etki alışverişinde bulunmaktadır.

2.4.5. Etkileşim

Etkileşim sözcüğün kökü de “et”tir. Bu kökün anlamsal içeriği oldukça geniştir ve yapmak, becermek, başarmak gibi anlamları içermektedir. “Etkileş(mek)” sözcüğünde birden çok öznenin “etkile(me)” eylemini karşılıklı olarak gerçekleştirmeleri söz konusu olup etkileşim bir insanın başka bir insanla karşılaşması, kendini diğer insana uydurması, birinin etkinliğinin diğerinin etkinliğini izlemesi ve birbirlerinin etkinliğine hareket kazandırmaları olarak tanımlanabilir (San 1995, Çebi 1996).

Etkileşimin olması için bir olayı yaşayan ve paylaşan insanların bir eylemin anlamı hakkında yeni fikirlere sahip olmaları temelde anlaşmaları gerekmektedir. Kısaca iki olayın karşılıklı olarak birbirini etkilemesi söz konusudur. Etkileşim bir başka yaklaşımla, iletişim süreci içinde, kaynaktan semboller şeklinde gönderilen mesajların alıcı tarafından alınıp çözümlendikten sonra tepkide bulunulmasıdır (Adıgüzel 1993).

Etkileşim insanın insanla karşılaşması olayıdır ve evrensel yani genel bir yasadır. Bu yasa insanı ve onun çevresini de kapsamı içine alır. Bu yasaya göre doğada ve evrende var olan her şey birbirini etkiler. Böylece her etki kendisine karşı bir tepki oluşturur. Etkileşim yasası insanın toplumsal çevresine de yansiyarak sosyal olayları, sosyal süreçleri de etkiler (Kalkancı 1991, Akın 1993).

2.4.6. Dram ve Drama

Türkçede kullanılan “dram” kavramı Fransızcadaki sonu e ile biten “drame” sözcüğünden gelmektedir; o dilde burjuva tiyatrosu anlamına geldiği halde Türkçede ve özellikle halk dilinde acıklı oyun anlamında kullanılmaktadır. (San, İ.,1990 a, s.573).

Drama eski Yunancada “bir şey yapma” ya da “yapılan bir şey” anlamındadır. Bu sözcüğün başka bir anlamı da “oyunaktır”. Ancak bu günkü anlamında bu sözcük yalnızca “herhangi bir kimsenin herhangi bir şey yapması” değil “belli bir kimsenin katılanlara, anlamı olan bir şey yapmasıdır” (Nutku, Ö., 1989, s.40-41).

Aziz Çalışlar’a göre drama, edime geçmek, insanın kendi kendisini açıklamak isteğidir (Levent, T., 1987, San İ., Levent, T., 1990b, s.22).

UYGULAMA FAALİYETİ

Sınıf ortamında hikaye tamamlamaya ilişkin aşağıda verilen etkinliği uygulayınız

ORMANDAKİ AYI AİLESİ

Çok uzaklardaki bir ormanda yemyeşil ağaçların ve otların çevrelediği bir kulübe varmış. Bu kulübede bir baba ayı, bir anne ayı ve bir de yavru ayı yaşarmış. Bir gün anne ayı: “Size harika yemekler hazırladım. İsterseniz bugün pikniğe çıkıp bu yiyeceklerimizi temiz havada yiyelim.” demiş. Baba ayı ve özellikle yavru ayı bu fikre çok sevinmişler. Hemen piknik malzemelerini hazırlayıp yola koyulmuşlar. Pikniğin sonunda ayı ailesi evlerine dönmüş. Kapıyı açıp içeri girmişler ki bir de ne görsünler...

Hikâye bu kısımdan sonra kesilir. Sıra ile çocuklara hikâyenin bundan sonraki bölümde neler olabileceği sorularak en sonraki çocuğa gelene kadar hikaye tamamlanır.

Daha sonra eğitimci fon kartonunu ve diğer materyalleri sınıfın ortasına getirir. Hikâyedekilerin resimleri çizilir. Figürler kesilir. Artık materyaller ve pastel boyalarla manzara resmi oluşturulur. Metal levhaya yerleştirilir. Çizilip, kesilen figürlerin arkasına mıknatıs yerleştirilir. Hikâyeye hareket kazandırılır. Mıknatıslar yardımı ile hikâye hareketli şekilde anlatılır.

Malzemeler: Fon kartonları, mıknatıs, pastel boya, makas, tutkal, metal levha, artık materyal

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Sınıf ortamını düzenleyiniz.	➤ Sınıfı rahat hareket edebileceğiniz şekilde düzenleyiniz.
➤ Malzemelerinizi hazırlayınız.	➤ Malzemelerinizi kontrol ediniz.
➤ Sınıf ortamında hikâyeye ilişkin malzemeleri yerleştiriniz.	➤ Malzemelerinizi rahatça alıp kullanabileceğiniz şekilde uygun yere yerleştiriniz.
➤ Hikâyeyi planlayınız.	➤ Hikâyeyi dikkatli okuyunuz.
➤ Rollerinizi alınız.	➤ Eşit rol dağılımı yapınız.
➤ Rollere göre hikâyeyi canlandırınız.	➤ Hikâyeye sadık kalarak rollerinizi oynayınız.
➤ Figürleri çizerek kesiniz.	➤ Figürleri doğru biçimde çiziniz ve kesiniz.
➤ Fon kartonu üzerinde manzarayı oluşturunuz.	➤ Malzemeleri oluştururken artık malzemeleri ve pastel boyaları kullanınız.
➤ Metal levhaya yerleştiriniz.	➤ Fon kartonunu düzgün bir şekilde yerleştiriniz.
➤ Figürlere mıknatıs yapıştırınız.	➤ Figürlere uygun büyüklükte mıknatıs yapıştırınız.
➤ Figürleri levha üzerinde oynatınız.	➤ Figürleri hareketlendirerek hikâyeyi tekrar canlandırınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Aşağıda hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre kendiniz ya da arkadaşınızın yaptığı çalışmayı değerlendiriniz. Gerçekleşme düzeyine göre “Evet/Hayır” seçeneklerinden uygun olan kutucuğu işaretleyiniz.

İşlem No	DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
1	Sınıfı rahat hareket edebileceğiniz şekilde düzenlediniz mi?		
2	Malzemelerinizi kontrol ettiniz mi?		
3	Malzemelerinizi rahatça alıp kullanabileceğiniz şekilde yerleştirdiniz mi?		
4	Hikâyeyi dikkatli okudunuz mu?		
5	Eşit rol dağılımı yaptınız mı?		
6	Hikâyeye sadık kalarak rollerinizi oynadınız mı?		
7	Figürleri doğru biçimde çizdiniz mi?		
8	Figürleri doğru biçimde kestiniz mi?		
9	Fon kartonu üzerinde manzara resmini oluşturduunuz mu?		
10	Fon kartonunu metal levhaya yerleştirdiniz mi?		
11	Figürlere mıknatıs yapıştırdınız mı?		
12	Figürleri hareketlendirerek hikâyeyi tekrar canlandırdınız mı?		

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa ilgili faaliyete dönerek tekrar ediniz. Cevaplarınızın tümü artı ise bir sonraki faaliyete geçebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği kurşun kalem kullanarak işaretleyiniz.

A. ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

1. Aşağıdaki özelliklerden hangisi lider özelliğidir?
 - A) Bireyler arası iletişimi sağlayan gözlemci bulundurur.
 - B) Çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlar
 - C) Çocukların gruplaşmalarını engeller.
 - D) Lider sınırlarını bilir, etkinliklerini de sınırlandırır.
2. Yaratıcılığın gelişiminde yetişkinler aşağıdakilerden hangi durumda etkin **değildir**?
 - A) Yaratıcı orijinal cevapları ödüllendirme
 - B) Günlük yaşantıda doğal merakın tehlikelerini anlatma
 - C) Hayal kurma ve düşünme için zaman verme
 - D) Yaratıcı problem çözme uygulamaları yapma
3. Yaratıcılığın gelişiminde eğitimcilerin rolünü ifade eden madde aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) Çocuğu keşfetmede gruplar oluşturulur
 - B) Kararları, değerlendirmeyi geciktirmeden yapar
 - C) Çocuğa sorduğu sorularda yaratıcı eyleme açıktır
 - D) Çocuğun problemini parçalara bölerek anlamasını sağlar, çözümü buldurur
4. Öğretmenin çocuğun empati kurabilen bir birey olmadaki rolü aşağıdakilerden hangisi ile ifade edilmiştir?
 - A) Hayali fikirlere saygılı olma
 - B) Yaratıcı fikirleri ödüllendirme
 - C) Duyarlılık eğitimi kazandırma
 - D) Uygulamalar için araç-gereç ve malzemeleri hazırlama
5. Aşağıdakilerden hangi ifade yaratıcı dramının tanımında yer alır?
 - A) Grup
 - B) Özgün
 - C) Fikir
 - D) Ürün
6. Eğitimde drama aşağıdakilerden hangisini **gerçekleştirmez**?
 - A) Eğitim-öğretimde rol oynama, sorgulama, analiz, sentez yapma
 - B) Empati kurma, demokratik ortam oluşturma
 - C) Konu belirleme, belirlenen konuyu kurallarına göre öğrenme
 - D) Yaparak, yaşayarak öğrenme, yanlışlarını düzeltme

7. Aşağıdakilerden hangi ifade dramanın tanımında kullanılan “DRAN” kelimesinin kökeninde vardır?
- A) Duygu
B) Rol
C) Etmek
D) Benzeşim
8. Tasarım yeteneği, gözlem, hareket, duygu dramada kişinin hangi yönünü ortaya koyar?
- A) Kendini ifade edebilme
B) İnsanlık
C) Gayretlilik
D) Kişisel potansiyel ve beceriler
9. Eğitimde dramada bulunmayan öge aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Eylem, edim
B) Oyun, dram, drama
C) Drama-psikodrama
D) İletişim-etkileşim
10. Aşağıdaki etkileşim ifadelerinden hangisi doğrudur?
- A) İletişim düşünce ile duyguların bireysel, toplumsal kümeler arasında söz,yazı,görüntü aracılığı ile değiş tokuş sağlar.
B) İletişim dramayı tamamlayan kavramdır.
C) İletişimde gerçek anlamda izleyici vardır.
D) İletişim karşısındaki kişiye anlam yükleme işlevidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarıyla karşılaştırmız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınızda sorularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

Cevaplarınızın hepsi doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçebilirsiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyetle, uygun ortam sağlandığında drama çalışmalarında kullanılacak araç gereçleri etkinliğe uygun olarak seçerek hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Farklı eğitim ortamlarını gözlemleyerek ortam özelliklerini belirleyiniz. Edindiğiniz bilgileri sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Farklı eğitim ortamlarını inceleyerek dramada kullanılan araç, gereç, kostüm, aksesuar, maske, kukla gibi malzemeleri inceleyiniz, fotoğraflarını çekerek dosyalayınız. Edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. DRAMADA EĞİTİM ORTAMI HAZIRLAMA

3.1. Fiziki Ortamın Tespiti

Zeminin halı ya da parke olması tercih edilir.
Aynı zamanda ortamın genişliği çalışmanın verimliliğini artırır.

3.2. Fiziki Ortamın Donanımı

3.2.1. Erken Çocukluk Eğitim Kurumlarında Donanım

- Drama materyalleri olarak çeşitli giysiler, eşarplar, aksesuarlar (şapka, eldiven, vb.)
- Sanat materyalleri: Çeşitli renk, boyut ve kalınlıkta kâğıtlar, makaslar, pastel boya, parmak boyası, sulu boya ve fırçalar, kalemler, yapıştırıcılar, bantlar, lastik stampalar, kil, tuz seramiği ve kullanmada yararlanan plastik bıçaklar ve kalıplardır.
- Yapı oyuncakları: Büyük küçük legolar, silikon ve küçük bloklar, oyuncak vida, çekiç çivi, yapı malzemeleri, tahta bloklardır.
- Kitaplar, CD, DVD, TV, bilgisayar: farklı yaş gruplarına uygun resimli hikâye kitapları, dergiler, CD çalar, albümler.
- Masa oyuncakları: Eşleştirmeli oyuncaklar, bulmacalar, puzzleler, dominolar

- Fen ve doğa materyalleri: Deney kapları, kum havuzu, kova, kürek, pipet kaşık, büyüteç, fener, mıknatıs, farklı organik taşlar, fosiller, tohum saksı, toprak, farklı yemler ve evcil hayvanlar.
- Müzik köşesinde ritim aletleri, müzik aletleri, CD çalar ve CD'ler.

Fotoğraf 3.1: İlgî köşeleri yaratıcı drama için uygun bir ortamdır

Örnek Çalışma: Sınıf ortamında erken çocukluk eğitim kurumlarında bulunan ilgi köşeleri gibi yaratıcı drama ortamı oluşturacak şekilde bir köşe düzenleyiniz.

3.2.2. Drama Salonlarında Donanım

- Etkinlik yapılacak ortam ses yalıtımlı olmalıdır. Etkinlik yapılacak ortamda masa ve sandalyeler taşınabilir olmalıdır.
- Etkinlik yapılacak ortam yeterince ısıtılmış ve ısı yalıtımlı olmalıdır.
- Etkinlikler özel drama salonları, sınıf, çim alanlar, parklar, gezi yapılacak herhangi bir ortada yapılabilmelidir.
- Etkinlik yapılacak ortamda tehlikeli durumlara karşı gerekli önlemler alınmalıdır.
- Etkinlik yapılacak ortamlar ses ve ışık sistemleriyle donatılmalıdır.
- Etkinlik yapılacak ortamlarda bulunan ses ve ışık sistemlerinin bakım ve onarımından sorumlu bir teknik eleman bulunmalıdır.

3.2.3. Drama Çalışmalarında Kullanılan Araç-Gereçler

Dramada öncelikle temel araç katılımcının kendisidir. Drama oyunları başka hiçbir araca gerek duyulmaksızın yapılabilir. Ancak yaratıcı drama çalışmalarında, çalışmayı daha zengin ve eğlenceli bir hale getirmek, konsantrasyonu sağlamak için materyal kullanımı gerekebilir. Ancak gereksiz ve fazla miktarda malzeme kullanımı, temayı ve karakterleri yok edeceğinden, kullanıma gerektiği kadar özen gösterilmelidir.

Drama gereçleri, role girmeyi kolaylaştırmak veya ortamı düşsel olarak değiştirmek amacıyla kullanılır.

Drama etkinliklerini düzenlerken bulundurulmasında yarar olan bazı araç gereçler şunlardır:

3.2.3.1. Müzik

Drama etkinliklerinde müzik çok önemli yer tutar.

Klasik, romantik, rock, new age vb. müzik türlerini içeren kaset ve CD'ler.

Efekt ses kayıtları: İnsan, hayvan, doğa olayları, araç sesleri vb.

Ritm araçları: Ksilofon, metalofon, marakas, çelik üçgen, zilli tef, derili tef, tır tır, zil, parmak zili, trampet, gong, rüzgar çanı, tahta kaşıklar, çeşitli yöresel çalgılar.

Müzik araçları. Keman, gitar, üflemeli çalgılar vb.

Müziğin çağrışımlarıyla bir oyun oluşturulabilir ve yaratıcı dans etkinliği yapılabilir. Oyun sırasında bir müzik yaratılabilir, müzik kasetlerinden uygun bölümler bir araya getirilerek, oyuna göre bir kurgu yapılabilir.

Katılımcının karakter portresine ve etkinliğin özelliğine göre müzik seçilmeli ve teknik donanımla desteklenmelidir. Örneğin, duygusal durumlarda klasik veya romantik, heyecan varsa hızlı ritimli, coşku varsa ritmik, koro sesleri içeren müzikler seçilebilir.

Şekil 3.1: Müzik araçları ile bir oyun oluşturulabilir

3.2.3.2. Maskeler

Canlandırılacak oyunun özelliğine göre maskeler hazırlanabilir. Maskeler tüm yüzü kaplayabileceği gibi, sadece göz maskesi olarak da yapılabilir. Hayvan maskeleri, çeşitli karakterlere ait maskeler, cadı, melek, şeytan vb. maskelerle canlandırmalar yapılır. Bunun dışında maskelerden yola çıkılarak yeni oyunlar oluşturulabilir. Maskeler, role girmeyi kolaylaştırır. Duygu ve düşünceler maskenin arkasından, daha kolay ifade edilebilir.

Maskelerle drama etkinliği çocuklar için hazırlandığında, maskelerin çok korkutucu olmamasına özen gösterilmelidir.

Maske hazırlama aktivitenin bir parçası olarak kullanılabilceği gibi aktivite öncesinde animatör tarafından hazırlanarak da aktivitelere kullanılabilir.

Maske hazırlamada çeşitli malzemeler kullanılır. Özellikle çeşitli kağıtlar, kartonlar, kumaş parçaları en kolay maske hazırlanabilecek malzemelerdir. Çeşitli iplikler, kumaş parçaları, çeşitli kâğıtlar, rafya ve benzerleri de süsleme malzemesi olarak kullanılabilir.

Maskenin kalıbı hazırlandıktan sonra süslenerek istenilen karakter oluşturulabilir. Aynı maske kalıbı farklı şekillerde süslenerek farklı karakterler oluşturulabilir.

Maske hazırlamada şu işlem basamakları takip edilir.

- Karakteri tespit etme
- Model tespiti
- Kalıp hazırlama
- Malzeme tespiti
- Malzemeleri hazırlama
- Kalıbı kâğıt ya da kumaşın tersine yerleştirme
- Modeli kesme
- Süslemeleri yapma
- Lastik takılacak yeri tespit etme
- Lastikleri takma
- Maskenin genel kontrolünü yapma

Örnek çalışma:

Sınıfta ya da evde maske hazırlama uygulamaları yapınız.

Maske kullanılarak yapılacak çalışma örneği:

Çeşitli hayvan maskeleri katılımcılara takılır. Bunu yaparken katılımcı, taktığı maskenin hangi hayvana ait olduğunu bilmemelidir. Katılımcı, çeşitli sevse yürüyüş öykünmeleri yapar. Öykünmeler maskeye uygunsa, seyirciler ellerini hızla çırpırlar. Uygun değilse, tepki vermezler. Bu tepkilere göre katılımcı, hangi hayvan maskesini taktığını bulmaya çalışır (Hayvan maskesi yerine tanınmış sporcu, sanatçı, vb. maskeler de kullanılabilir).

3.2.3.3. Kuklalar

Dramatik etkinliklerde kullanılacak araçlardan biridir. Kuklalar eski çağlardan beri dünyanın bütün bölgelerinde kullanılmıştır.

Kukla ile canlandırmalar, çocuk kulübünde daha çok kullanılır. Yetişkinler için hazırlanan canlandırmalarda ise fazla yer almaz. En çok kullanılan, gölge kuklası (özellikle Hacivat ve Karagöz) gösterileridir. Bunun dışında, katılımcılar kukla olur, canlandırmalar bunun üzerine kurulur.

2.2.3.4. Kostüm ve Aksesuarlar

Canlandırılacak karakterlerin benimsenmesinde kostüm ve aksesuarlar önemlidir. Bunlar uygulanan etkinliği daha ilgi çekici hale getirir ve role daha iyi hazırlanılmasını sağlar.

Çeşitli hayvan kostümleri, hazırlanan oyuna ait kostüm ve aksesuarlar, palyaço kıyafeti, farklı kültürlere ait kıyafetler, sebze ve meyve kostümleri, başlık, kuyruk, şapka, kemer vb. araçlar etkinliklerde kullanılabilir.

Dekora ve kıyafete uygun aksesuar hazırlanmalıdır. Yılbaşı eğlencesinde çam ağacı süslenirken, çanlar, kar spreyleri, konfetiler kullanılır. Sütun aksesuarı olarak parlak kumaşlar, lameler, kurdeleler kullanılabilir.

Kıyafetlere uygun aksesuarlar vardır. Başlık, takı, şal, fular, çanta, çorap, ayakkabı, baston, gözlük, eldiven, şemsiye vb. Kızılderili kostümü; tüy başlık, ok ve yay ile tamamlanabilir.

Çeşitli karakterlere uygun aksesuarlar da kullanılmalıdır. Saç, sakal, bıyık, kaş, peruk, farklı ve ilginç tasarımda burun, kulak vb.

Örnek çalışma: Katılımcılar iki gruba ayrılır. Her gruba korsan kostümleri dağıtılır. Yüzler boyanır. Lider, hazine avına çıkacaklarını söyler. Her grup kendisine bir isim bulur. Gruplara haritalar dağıtılır. Katılımcılar haritalardaki ipuçlarından yararlanarak hazineyi bulmaya çalışırlar. İlk bulan grup birinci olur; diğer gruba komik cezalar verilir.

2.2.3.5. Diğerleri

Yukarıda belirtilen araç-gereçler dışında, drama etkinliklerinde kullanılacak farklı araç-gereçler de vardır. Drama çalışmalarında her nesne, sahip olduğu işlevin dışında başka birçok işlev için de kullanılabilir. Bunlar, imgesel düşünmeyi, canlandırma zenginliğini sağlar.

Araç gereçler, drama çalışmalarında bazen çalışmanın ana konusu, bazen de yardımcı ögesi olarak kullanılır.

Müzik, kukla, maske, kostüm ve aksesuarlar yanında; çanta, şal, fular, kumaş parçaları, örtüler, çeşitli resimler, albümler, boyalar, gazete ve edebi yazılar, süs eşyaları vb. drama etkinliklerinde kullanılabilir.

Örnek çalışma: Lider, ortaya bir nesne koyar ve katılımcıların bu nesneyi değişik amaçlarla kullanmalarını ister. Bu nesne; bir şal, bir tabak, bir askı, bir kutu vb. olabilir.

Örnek obje: Bir kutu (Örnek oluşumlar: Kameraman, kamera olarak kullanır film çeker; simitçi tabure olarak kullanır; anne, bebek yatağı olarak kullanır, bebeğini uyutur; yağmura yakalanan yaşlı teyze, şemsiye olarak kullanır vb.)

UYGULAMA FAALİYETİ

Konu: Vücudumuz

Alt konu: Yüzümüzdeki organlar

Materyal: Fon kartonu gazlı boya kalemleri, makas, Amerikan fermuarı

Ortam: Erken Çocukluk Eğitim Kurumunda sınıf

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Fon kartonuna bir baş şekli çiziniz	➤ Fon kartonuna baş şeklini düzgün çiziniz.
➤ Fon kartonuna çizdiğiniz baş şeklini kesiniz.	➤ Fon kartonundan baş şeklini düzgün kesiniz.
➤ Farklı renklerde fon kartonlarına gözler, kulaklar, burun ve ağız şekillerini çiziniz.	➤ Farklı renklerde fon kartonuna çift halinde; kulak, göz tek olarak; burun, ağız şekillerini düzgün çiziniz.
➤ Farklı renklerde fon kartonuna çizdiğiniz yüz organları şekillerini kesiniz.	➤ Farklı renklerde fon kartonuna çift halinde çizdiğiniz göz kulak ve tek olarak çizilen burun ağız şekillerini kesiniz.
➤ Farklı renklerde fon kartonuna çizdiğiniz baş şeklini pazen tahtaya Amerikan fermuarı ile tutturunuz.	➤ Şekle uygun büyüklükte Amerikan fermuarı kesip yapıştırınız.
➤ Kesilen yüz organlarını çocuklara sıra ile vererek doğru yerlere koymalarını isteyiniz.	➤ Çocukları gruplayınız, yönergelerini veriniz.
➤ Doğru yere koyanları ödüllendiriniz.	➤ Doğru yerlere koyanları yıldız, rozet vb. ile ödüllendiriniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Aşağıda hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre kendiniz ya da arkadaşınızın yaptığı çalışmayı değerlendiriniz. Gerçekleşme düzeyine göre “Evet/Hayır” seçeneklerinden uygun olan kutucuğu işaretleyiniz.

İşlem No	DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
1	Fon kartonuna baş şeklini düzgün çizdiniz mi?		
2	Fon kartonundan baş şeklini düzgün kestiniz mi?		
3	Farklı renklerde fon kartonuna çift halinde; kulak, göz tek olarak; burun, ağız şekillerini düzgün çizdiniz mi?		
4	Farklı renklerde fon kartonuna çift halinde çizdiğiniz göz kulak ve tek olarak çizilen burun ağız şekillerini kestiniz mi?		
5	Şekle uygun büyüklükte Amerikan fermuarı kesip yapıştırdınız mı?		
6	Yönergelerini verdiniz mi?		
7	Doğru yerlere koyanları yıldız, rozet vb. ile ödüllendirdiniz mi?		
TOPLAM			

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa ilgili faaliyete dönerek tekrar ediniz. Cevaplarınızın tümü artı ise bir sonraki faaliyete geçebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıdaki soruları yanıtlayarak belirleyiniz. Soruların yanındaki başlıkları; doğru önermeler için (D), yanlış önermeler için (Y) yazarak doldurunuz.

- 1 () Drama materyalleri olarak çeşitli giysiler , eşarplar, aksesuarlar kullanılabilir.
- 2 () Yapı oyuncakları drama çalışmaları için uygun materyaller değildir.
- 3 () Drama çalışmalarında kullanılan salon duvarları ısı ve ses yalıtımı yapılmalıdır.
- 4 () Drama gereçleri düşsel ortam oluşturmaya yardımcı materyallerdir
- 5 () Drama çalışmaları materyalsiz yapılamaz.
- 6 () Drama çalışmalarında müzik çağrışımları kullanılmaz.
- 7 () Canlandırılacak oyunun çerçevesine uygun maske kullanılabilir.
- 8 () Fazla miktarda malzeme kullanımı temayı ve karakterleri yok edebilir.
- 9 () Her drama çalışmasında her karaktere uygun kostüm hazırlanmalıdır.
- 10 ()Eşarp ve şapka her drama çalışmasında kullanılması zorunlu materyallerdir.

MODÜL DEĞERLENDİRME

A. ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz. Cevaplarınızı cevap anahtarından kontrol ediniz.

- Aşağıdakilerden hangisi yaratıcı bireylerde görülmeyen bir özelliktir?
 - Duyarlılık
 - Esneklik
 - Özgünlük
 - Alışılmış düşünce
- Aşağıdakilerden hangisi yaratıcı düşünceye uygun bir ifadedir?
 - Yaratıcı düşünce, doğuştan gelen bir özelliktir,
 - Yaratıcı düşünce, alışkanlıklarla oluşan düşünce biçimidir,
 - Yaratıcı düşünceye, sahip kişiler ellerindeki bilgileri kullanırlar.
 - Yaratıcı düşünce, yalnız sanat ve müzik alanlarında kullanılır.
- Aşağıdakilerden hangisi eğitimde drama ile ilgili yanlış ifadedir?
 - Çocuk drama ile öğrenmeye açık hale gelir.
 - Birlikte oynanan oyunlarla "Biz" kavramı oluşturur.
 - Bireysel drama çalışmaları çocuğun yaratıcılığını artırır.
 - Yaşayarak öğrenilenler, öğrenciyi ilerdeki hayata hazırlar.
- Aşağıdakilerden hangisi drama ile ilgili doğru tanımdır.
 - Drama, etkileşimi anlatan bir terimdir.
 - Drama, eylemsel sahne oyunudur.
 - Drama,, tasarımların eyleme dönüştüğü insansal gelişime denir.
 - Drama, tasarım oluşturmaktır.
- Aşağıdakilerden hangisi dramada insan ilişkilerinde karşılaşılan durum değildir?
 - Zıtlıklar
 - Problem ve koşullar
 - Korkular
 - Uygarlık
- Aşağıdakilerden hangisi eğitimde drama ile ilgili doğru anlatımdır?
 - Eğitimde drama, aynı zamanda karakter eğitimidir.
 - Eğitimde dramada, eğitimciler önce rol yapmalıdır.
 - Eğitimde drama çalışmalarında öğrenciler, yapaylığı kabul eder ve uygular.
 - Eğitimciler, drama çalışmalarında kendi rollerini çocuklara dağıtmalıdır.

B. DOĞRU YANLIŞ TÜRÜNDEKİ SORULAR

1. () Anne babalar ve eğitimciler bilinçli davranarak onların yaratıcılıklarına katkıda bulunacak olumlu çevre olanakları sağlamalıdır.
2. () Ayrıntılara önem veren tavırlar çocuğun yaratıcılığında dikkatli olmayı öğretir.
3. () Drama her eğitim sisteminde ve kademesinde uygulanabilir.
4. () Dramada herkesin kendi yaratmalarını birbirine anlatmalarına dayanan bir özellik vardır.
5. () Drama serbest düşünme becerisini kontrol etmeyi sağlar.
6. () Oyun özgür bir eylemdir.
7. () Edimde, zihinsellik durumu ikinci plandadır.
8. () Çocuklarla iletişim kurmanın yollarından biri de oyundur.
9. () Etkileşim evrensel bir yaşamdır.
10. () Drama Yunancada insanın kendi kendisini açıklamak isteğidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınızda sorularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

Cevaplarınızın hepsi doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçebilirsiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

SORULAR	CEVAPLAR
1	C
2	D
3	D
4	A
5	C
6	D
7	B
8	C
9	C
10	A

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

SORULAR	CEVAPLAR
1	B
2	B
3	B
4	C
5	C
6	C
7	C
8	D
9	C
10	A

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

DOĞRU YANLIŞ TÜRÜNDEKİ SORULAR

SORULAR	CEVAPLAR
1	D
2	Y
3	D
4	D
5	Y
6	Y
7	D
8	D
9	Y
10	Y

MODÜL DEĞERLENDİRME
A. ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

SORULAR	CEVAPLAR
1	D
2	A
3	C
4	C
5	D
6	A

B. DOĞRU YANLIŞ TÜRÜNDEKİ SORULAR

SORULAR	CEVAPLAR
1	D
2	Y
3	D
4	D
5	Y
6	D
7	Y
8	D
9	D
10	Y

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL Ö, **Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi**. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara,1993.
- ADIGÜZEL Ö, **Yaratıcı Drama Gösterisine İlişkin Açıklama**. Eğitsel Erken Olarak Güzel Sanatlar; Sanat Eğitiminin Geleceği Semineri, 20-22 Ekim 1992, Türk Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi 8, Ankara, 1995.
- ÇALIŞLAR A, **Tiyatronun ABC'si**. Simavi Yayınları, İstanbul, 993
- DÖKMEN Ü, **İletişim Çalışmaları ve Empati**. Sistem Yayıncılık, Ankara, 1998.
- MORGÜL M, **Yaratıcı Drama ile Oynayarak Yaşayarak Öğren**. Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 1995.
- NUTKU Ö, **Oyun, Çocuk, Tiyatro**. Özgür Yayınları İstanbul, 998.
- OĞUZHAN Ş, **Anaokullarında Yaratıcı Dramatizasyon Uygulamaları**. Ya-Pa Yayınları Ankara,1986.
- OKVURAN A, **Drama Eğiti. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Türkiye 1**. Drama Liderler Buluşması, 13-14 Kasım, Fersa Matbaacılık, 1999.
- OKVURAN A, **Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlar. Doktora Tezi**(basılmamış), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2000.
- OKVURAN A, **Yaratıcı Drama Eğitiminin Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993
- ÖMEROĞLU Turan, E Yaşar, **Okulöncesi Eğitimde Drama Uygulamaları**. Gazi Üniversitesi Anaokulu / Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı, Rehber Kitaplar Dizisi, Ya-Pa Yayınları, İstanbul 1999.
- SAN İ, **Yaratıcılık, İki Düşünce Biçimi ve Çocuğun Yaratıcı Eğitimi**. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 12(1-4), Ankara 1979.
- SAN İ, **Sanat ve Yaratıcılık Eğitimi Olarak Tiyatro**, A. Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi, 1-2 1986.
- SAN İ, **Sanatta Yaratıcılık., Oyun, Drama**. TED Yaratıcılık ve Eğitim TED Yayınları. Eğitim Dizisi No: 17. Ankara 1995.
- SAN İ, **Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin ; Eğitsel Yaratıcı Drama**. Yeni Türkiye Dergisi 2(7) 1996..
- ÜSTÜNDAĞ T, **Gündüz Eğitiminde Dramanın Yeri. Yaşadıkça Eğitim**, 37 1994.
- ÜSTÜNDAĞ T, **Yaratıcı Drama Öğretmeninin Günlüğü**. Birinci Baskı. Pegem Yayınları, Ankara, 2000..
- GEÇTAN E, **Psikanaliz ve Sonrası**, Hür Yayın A.Ş İstanbul 1981.
- OĞUZKAN F, **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, TDK Yayını, Ankara.

- ÖZYÜREK L, **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, Ankara 1983.
- SAN İ, **Sanat ve Eğitim**, AÜ Eğitim Bil. Fakültesi, Eğitim Araştırmaları Merkezi, Teksir No: 5,1981.
- **TDK Sözlüğü**. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1983.